

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно а) „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета относно представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО“

[COM(2018) 184 final — 2018/0089 (COD)]

и относно б) „Предложение за директива на Европейския парламент и на Съвета за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г., Директива 98/6/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета по отношение на по-доброто прилагане и модернизирането на правилата за защита на потребителите в ЕС“

[COM(2018) 185 final — 2018/0090 (COD)]

(2018/C 440/10)

Докладчик: **Jarosław MULEWICZ**

Съдокладчик: **Antonio LONGO**

Консултация	а) Европейски парламент, 2.5.2018 г. а) Съвет, 22.5.2018 г. б) Европейски парламент, 2.5.2018 г. б) Съвет, 22.5.2018 г.
Правно основание	член 114 от Договора за функционирането на Европейския съюз
Компетентна секция	„Единен пазар, производство и потребление“
Приемане от секцията	4.9.2018 г.
Приемане на пленарна сесия	20.9.2018 г.
Пленарна сесия №	537
Резултат от гласуването	155/1/5
(„за“/„против“/„въздържал се“)	

1. Заключение и препоръки

1.1. ЕИСК приветства предложението на Европейската комисия за по-добро прилагане и модернизиране на правилата за защита на потребителите в ЕС и целта за актуализиране на действащите норми, за да бъдат взети под внимание новите потребителски навици и да бъдат адаптирани към развитието на цифровия единен пазар. Както обаче ЕИСК препоръчва в становището относно уязвимостта на потребителите по отношение на търговските практики ⁽¹⁾, трябва да се намери решение на притесненията, свързани с липсата на прилагане на съществуващите правила.

1.2. ЕИСК споделя мнението на Европейската комисия относно необходимостта от модернизиране и опростяване на политиката на ЕС по отношение на потребителите и счита, че новият законодателен пакет може да допринесе за преодоляване на различията, породени от експоненциалното нарастване на електронната търговия, което подкопава доверието на потребителите и води до нарушения на единния пазар.

1.3. В общ план Комитетът счита, че хармонизирането на правото за защита на потребителите не следва да води до намаляване на равнището на тяхната защита в държавите членки, а до постигане на баланс с правната сигурност на търговците. ЕИСК взема под внимание заключенията на REFIT, че правилата за защита на потребителите отговарят на целта, но същевременно отбелязва, че все по-голям брой потребители са обект на агресивен маркетинг и заблуждаващи търговски практики.

⁽¹⁾ ОВ С 12, 15.1.2015 г., стр. 1.

1.4. ЕИСК подкрепя предложението за разширяване на правата на потребителите за всички „привидно безплатни“ цифрови услуги, за които потребителите предоставят лични и нелични данни. Комитетът подкрепя и изискването за по-голяма прозрачност и отговорност за онлайн платформите.

1.5. Във връзка с прегледа на Директива 2011/83/ЕС относно защитата на правата на потребителите според Комитета възникват две различни тенденции. Търговците подкрепят актуализирането, опростяването и адаптирането на предоговорната информация, докато потребителите считат, че това би намалило равнището на тяхната защита.

1.6. Комитетът счита, че разпоредбите за цифровото съдържание, цифровите услуги и онлайн продажбите следва да бъдат приведени в съответствие със законодателството за цифровия единен пазар.

1.7. Комитетът счита, че правото на отказ е ефективен инструмент за защита на потребителите, който не трябва да се отслабва. Членовете на Комитета споделят различни мнения по предложението на Комисията. Търговците, особено МСП, се нуждаят от допълнителна правна сигурност по отношение на неоправдано дълго изпробвани стоки и ранно възстановяване на платената сума. Потребителите отхвърлят изменението и призовават да се запази сегашното положение. Комитетът призовава Комисията да преразгледа тази важна разпоредба, за да бъде постигнат компромис между противоположните интереси.

1.8. ЕИСК счита, че мерките за защита на потребителите срещу „двойни стандарти в качеството на продуктите“ са обосновани, и подкрепя предложението на Комисията да се осигури по-голяма прозрачност.

1.9. Комитетът подкрепя използването на механизми за алтернативно и онлайн решаване на спорове, като медиация или арбитраж, които следва да бъдат насърчавани на европейско и национално равнище.

1.10. ЕИСК призовава Комисията да гарантира ефективното прилагане и изпълнение на действащите правила за защита на потребителите от страна на държавите членки; да подкрепя хармонизирането на правилата за защита на потребителите; да насърчава трансграничното сътрудничество между националните власти чрез мрежата за сътрудничество в областта на защита на потребителите и да стартира комуникационна кампания за улесняване на приваждането в съответствие на дейността на малките и средните предприятия със законодателството за защита на потребителите.

1.11. ЕИСК приканва държавите членки да приемат по-строги правила за налагане на спазването на съществуващото законодателство за защита на потребителите, да се борят с националните и трансграничните нарушения и да запазят съществуващото ниво на защита на потребителите.

1.12. ЕИСК подкрепя предложението за използване на специфични критерии за установяването на глоби като ефективен инструмент за защита на потребителите. Важно е да се предвидят действително възпиращи санкции за дружествата, нарушаващи правилата, които да съответстват на значителен процент от годишния им оборот и да отчитат нарушенията в целия ЕС.

1.13. ЕИСК приветства предложението за директива на Европейския парламент и на Съвета относно представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО. Комитетът обаче изразява съжаление, че препоръките от становището му относно европейската рамка за колективна защита ⁽²⁾ не са взети под внимание при изготвянето на законодателното предложение.

1.14. На всички граждани на ЕС трябва да бъде предоставен лесен и бърз достъп до правосъдие. Потребителите би трябвало да могат да получават обезщетение в случай на вреди, понесени вследствие на нарушаване на договора. Поради това се приветства създаването на специално пригодена система за защита в случай на колективна вреда. Тя следва да бъде прагматична, икономически ефективна, да предоставя съответните предпазни мерки и да взема под внимание съществуващите национални съдебни системи.

1.15. ЕИСК признава усилията на Комисията за определяне на квалифицираните органи, които могат да предявяват искове за колективна защита, в съответствие с принципа на субсидиарност и националното законодателство.

⁽²⁾ ОВ С 170, 5.6.2014 г., стр. 68.

1.16. Държавите членки следва да подкрепят и създаването на фондове за съдебни спорове за квалифицираните органи. В случаите когато вредата е на малка стойност и когато е невъзможно да бъдат установени всички, претърпели щета, ЕИСК подкрепя предложението на Комисията обезщетението да бъде насочено към обществени цели. Комитетът обаче призовава за изясняване на естеството на тези цели (например подпомагане на потребителите, информационни и образователни програми, фондове за съдебни спорове).

1.17. Накрая, възможността за участие и неучастие в колективен иск е важна предпазна мярка, която следва да бъде включена в директивата. Придържайки се към препоръката в становището на ЕИСК относно европейска рамка за колективна защита ⁽³⁾, потребителите следва да имат свободата да решават дали желаят да участват или да не участват в колективен иск.

2. Обща информация и въведение

2.1. На 11 април 2018 г. Европейската комисия публикува законодателен пакет относно нов търговски механизъм за потребителите. В този пакет се съдържа предложение за директива (директива „Омнибус“) за изменение на Директива 93/13/ЕИО ⁽⁴⁾, Директива 98/6/ЕО ⁽⁵⁾, Директива 2005/29/ЕО ⁽⁶⁾ и Директива 2011/83/ЕС ⁽⁷⁾ по отношение на по-доброто прилагане и модернизирането на правилата за защита на потребителите в ЕС и предложение за директива относно представителни искове за защита на колективните интереси на потребителите и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО.

Директивата „Омнибус“

2.2. Целта на предложението на Комисията COM (2018) 185 относно по-доброто прилагане и модернизирането на правилата за защита на потребителите в ЕС е да бъдат допълнени съществуващите механизми за защита на потребителите, трансграничните нарушения и електронната търговия, както и да бъде намалена тежестта за търговците. Предложението се основава на заключенията от проверката за пригодност по Програмата REFIT на законодателството на ЕС в областта на защитата на потребителите и предлагането на пазара ⁽⁸⁾ и на оценката на Директива 2011/83/ЕС относно правата на потребителите.

2.3. Предложението за директива „Омнибус“ съдържа по-специално:

2.3.1. въвеждането по съгласуван начин на ефективни, пропорционални и възпиращи санкции за национални и трансгранични нарушения;

2.3.2. повече прозрачност на цифровия единен пазар и задължения за прозрачност за онлайн платформите;

2.3.3. разширяване на обхвата на защитата на потребителите по отношение на цифровите услуги, особено тези, при които потребителите не плащат, но предоставят лични и нелични данни, които имат икономическа стойност и следователно не могат да се разглеждат като „безплатни“;

2.3.4. намаляване на тежестта за предприятията, което ще даде възможност на търговците да използват нови средства за комуникация онлайн, като уеб формуляри или чатове, като алтернатива на имейла;

2.3.5. преразглеждане на някои аспекти, свързани с правото на отказ. По-специално, търговецът има право да възстанови платената от потребителя цена едва след като извърши проверка на стоките и провери дали потребителят не е „използвал“ стоките, вместо да ги пробва;

⁽³⁾ ОВ С 170, 5.6.2014 г., стр. 68.

⁽⁴⁾ Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравноправните клаузи в потребителските договори (ОВ L 95, 21.4.1993 г., стр. 29).

⁽⁵⁾ Директива 98/6/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 16 февруари 1998 г. относно защитата на потребителите при обозначаването на цените на стоките, предлагани на потребителите (ОВ L 80, 18.3.1998 г., стр. 27).

⁽⁶⁾ Директива 2005/29/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 11 май 2005 г. относно неприятели търговски практики от страна на търговци към потребители на вътрешния пазар и изменение на Директива 84/450/ЕИО на Съвета, Директиви 97/7/ЕО, 98/27/ЕО и 2002/65/ЕО на Европейския парламент и на Съвета, и Регламент (ЕО) № 2006/2004 на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 149, 11.6.2005 г., стр. 22).

⁽⁷⁾ Директива 2011/83/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 25 октомври 2011 г. относно правата на потребителите, за изменение на Директива 93/13/ЕИО на Съвета и Директива 1999/44/ЕО на Европейския парламент и на Съвета и за отмяна на Директива 85/577/ЕИО на Съвета и Директива 97/7/ЕО на Европейския парламент и на Съвета (ОВ L 304, 22.11.2011 г., стр. 64).

⁽⁸⁾ SWD(2017) 208 final и SWD(2017) 209 final, публикувани на 23.5.2017 г.

2.3.6. възможността държавите членки да ограничат нежеланите агресивни и подвеждащи практики в контекста на непоискани посещения от търговец в дома на потребителя или екскурзии с търговска цел;

2.3.7. изричното включване на продукти с „разлики в качеството“ и всички свързани с това маркетингови дейности, в т.ч. подвеждащи практики, особено разпространени в хранително-вкусовия сектор.

Директива за представителните иски

2.4. Предложението на Комисията COM(2018) 184 относно представителните иски за защита на колективните интереси на потребителите полага основите на европейски механизъм за колективна защита срещу широко разпространени нарушения на законодателството за защита на потребителите. Този инструмент, който вече съществува в някои държави — членки на ЕС, следва да обхване и останалите. Въпреки това следва да се прилага принципът на субсидиарност, който позволява на държавите членки да определят тази система на национално равнище, като същевременно запазят съществуващите правила.

2.5. Само квалифицираните органи на национално равнище следва да могат да действат от името на потребителите и следва да отговарят на някои от минималните изисквания, въведени от Европейската комисия.

2.6. Компенсационният механизъм е свързан с решението за преустановяване на нарушения. Квалифицираните органи следва да могат да предявят колективен иск само след като съд или административен орган са констатирани нарушения на правата на потребителите. Директивата се прилага към нарушения, извършени на национално равнище и на равнище ЕС, и създава условия за трансгранична колективна защита за потребителите.

2.7. По отношение на обезщетението за вреди, понесени от потребителите, в предложението се прави разграничение между малки суми, при които обезщетението се насочва директно към обществена цел, и значителни суми, когато засегнатите потребители са директно компенсирани.

3. Общи бележки относно директивата „Омнибус“

3.1. ЕИСК приветства предложението на Европейската комисия за по-добро прилагане и модернизиране на правилата за защита на потребителите в ЕС и целта за актуализиране на действащите норми, за да се вземат под внимание новите потребителски навици и да бъдат адаптирани към развитието на цифровия единен пазар. Както обаче ЕИСК препоръчва в становището си относно уязвимостта на потребителите по отношение на търговските практики⁽⁹⁾, трябва да се намери решение на притесненията, свързани с липсата на прилагане на съществуващите правила.

3.2. ЕИСК би искал да се позове на Информационния доклад относно законодателството в областта на защита на потребителите и маркетинга⁽¹⁰⁾, в който се прави оценка на начина, по който организациите на гражданското общество в целия ЕС възприемат прилагането на законодателството на ЕС по отношение на потребителите и маркетинга, и на Информационния доклад относно Директивата за правата на потребителите⁽¹¹⁾, в който се прави оценка на прилагането на директивата. Информационните доклади бяха изготвени въз основа на три различни инструмента за събиране на данни: въпросник, изслушване на експерти и 9 проучвателни мисии в Рига, Рим, Варшава, Мадрид, Париж, Атина, Вилнюс, Лисабон и Брюксел.

3.3. ЕИСК отбелязва, че в предложението на Комисията се прави преглед на информационните доклади, в които се призовава за повече усилия за повишаване на осведомеността, за обучение и координация по отношение на политиката за защита на потребителите и регулирането на онлайн платформите и цифровата икономика. Въпреки това загрижеността на ЕИСК — относно хармонизирането на политиката за защита на потребителите, разпокъсаността на националното право прилагане, необходимостта от финансиране на кампании за повишаване на осведомеността, насърчаването на обучението през целия живот, подкрепата за МСП, опростяването на правната информация за потребителите и поощряването на схемите за алтернативно разрешаване на спорове, саморегулирането и кодексите за поведение — не е подходящо разгледана в предложението.

3.4. Комитетът признава, че потребителите могат да се окажат в ситуации, в които са заблудени или агресивно принуждавани да сключват договори. Подадени са сигнали за конкретни проблеми, свързани с центрове за телефонно обслужване, продаващи договори в областта на енергетиката, телекомуникациите или водоснабдяването, които заблуждават потребителите. Също така са подадени сигнали за подобни продажби с оказване на натиск по време на екскурзии, организирани за продажбата на продукти на определени категории уязвими потребители. При тези ситуации потребителите следва да имат право да се откажат от договора за продажба и/или да бъдат обезщетени за претърпените вреди.

⁽⁹⁾ ОВ С 12, 15.1.2015 г., стр. 1.

⁽¹⁰⁾ Информационен доклад на ЕИСК, представен на пленарната сесия на 14.12.2016 г. (INT/796).

⁽¹¹⁾ Информационен доклад на ЕИСК, представен на пленарната сесия на 14.12.2016 г. (INT/795).

3.5. Както ЕИСК препоръчва в становището относно уязвимостта на потребителите по отношение на търговските практики, на потребителите следва да се предлагат подходящи индивидуални средства за защита като възстановяване на плащанията, замяна или прекратяване на договора за продажба. Средствата за защита също така следва да бъдат адаптирани към конкретния случай на всеки потребител, като на потребителите се дава възможност за избор на съобразени със случая решения.

3.6. ЕИСК счита също, че равнището на хармонизиране, постигнато от законодателството на ЕС за защита на потребителите, не трябва да се намалява. Предприемането на стъпка назад не създава равни условия и не е от полза нито за потребителите, нито за търговците.

3.7. ЕИСК подчертава, че агресивните и заблуждаващите тактики на продажби вече са забранени с пълното хармонизиране, постигнато с Директива 2005/29/ЕО относно нелоялните търговски практики. ЕИСК насърчава Европейската комисия да гарантира по-строго прилагане на действащите правила от страна на държавите членки.

3.8. Комитетът е разделен по отношение на предложението на Комисията за ограничаване на някои методи на разпространение. Търговците смятат, че тези мерки не следва да се ограничават до продажбите по домовете, заклеимвайки цял един икономически сектор, а следва да са насочени към всички агресивни практики. Потребителите подкрепят възможността държавите членки да ограничават някои методи за продажба за определени категории стоки (например наркотици, оръжия, лекарствени продукти) по причини, свързани със здравето и безопасността.

3.9. В това отношение сътрудничеството между органите за защита на потребителите на държавите членки в рамката на Регламента за СОЗП е от основно значение за ефективно справяне с порочните практики, без да се санкционират законните оператори. Информацията за търговците следва да бъдат достъпна за потребителите, а на национално равнище и на равнище ЕС би трябвало да се насърчават кампании за повишаване на осведомеността.

3.10. Във връзка с прегледа на Директива 2011/83/ЕС относно защитата на правата на потребителите в рамките на Комитета се наблюдават две различни позиции и опасения. Търговците подкрепят актуализирането, опростяването и адаптирането на преддоговорната информация, докато потребителите считат, че това би намалило равнището на тяхната защита. Комитетът подкрепя балансиран подход между защитата на потребителите и правната сигурност за търговците. ЕИСК счита, че разпоредбите за цифровото съдържание, цифровите услуги и онлайн продажбите следва да бъдат приведени в съответствие със законодателството за цифровия единен пазар.

3.11. По отношение на онлайн платформите предимство следва да имат прозрачността относно тяхната идентификация и отговорността. ЕИСК счита за важно потребителят да получава цялата релевантна информация относно своя контрагент в момента на подписване на договор. Освен това прозрачността на онлайн платформите е определящ фактор за развитието на цифровия единен пазар, както за потребителите, така и за предприятията (модел „дружество-дружество“⁽¹²⁾).

3.12. Освен това ЕИСК подкрепя и предложението за разширяване на правата на потребителите за всички „безплатни“ цифрови услуги, за които потребителите предоставят лични и нелични данни. Тъй като тези данни имат търговска стойност, би било несправедливо спрямо потребителите да се смятат за „безплатни“ и да не се предоставя съответната защита. Предложеният от Европейската комисия набор от мерки дава възможност за възстановяване на баланса, поне отчасти, на взаимоотношенията между основните световни онлайн платформи и отделните потребители.

3.13. ЕИСК подкрепя въвеждането на модерни механизми за обмен на информация между търговци и потребители (т.е. чатове, онлайн формуляри). Комитетът счита, че тези механизми следва да улеснят диалога между страните, при условие че са включени подходящи гаранции за потребителите, като например възможността за проследяване на обмена на информация, за получаване на допълнителна информация и подаване на жалби. По-специално, винаги следва да бъде възможно използването на традиционни форми на контакт (като например центровете за телефонно обслужване).

⁽¹²⁾ Становище на ЕИСК: TEN/662 — „Справедливост и прозрачност за бизнес ползвателите на посредническите онлайн услуги“ (вж. страница 177 от настоящия Официален вестник).

3.14. Комитетът подкрепя концепцията за право на отказ и признава ролята на правото на отказ като ефективен инструмент за защита на потребителите, който не трябва да се отслабва. Предложението на Комисията рискува да ограничи правата на потребителите, без да предоставя достатъчно доказателства за системната и широко разпространената злоупотреба с такива права. От друга страна, търговците и по-специално МСП се нуждаят от допълнителна правна сигурност по отношение на неоправдано дълго изпробвани стоки и ранно възстановяване на платената сума. Комитетът призовава Комисията да преразгледа този важен въпрос, с цел да бъде постигнат балансиран компромис.

3.15. ЕИСК приветства поясненията във връзка с продукти с „разлики в качеството“, тъй като очевидно някои продукти, по-специално храни, са били етикетирани еднакво, дори когато съставът им е бил различен, с риск потребителите да бъдат заблудени. Заблуждаващото описание и етиктиране на продуктите следва да се забрани, за да се гарантира прозрачността.

3.16. ЕИСК подкрепя предложението за специфични критерии за установяването на глоби като ефективен инструмент за защита на потребителите. Както бе посочено от Европейската консултативна група на потребителите, е важно да се приемат възпиращи санкции, като размерът на глобите бъде значителен процент от годишния оборот на предприятията, които нарушават правилата, и отчита доколко нарушението е широко разпространено в ЕС. Комисията следва да проучи възможността за приважване в съответствие на предложението с разпоредбите на Общия регламент относно защитата на данните.

3.17. ЕИСК подкрепя и използването на механизми за алтернативно решаване на спорове и за онлайн решаване на спорове⁽¹³⁾, като например медиация или арбитраж, които следва да бъдат насърчавани на национално равнище. Извънсъдебните споразумения могат да бъдат възможност и при целесъобразност следва да бъдат подкрепяни. Съдилищата следва да останат като вариант от последна инстанция. Предложението на Европейската комисия следва допълнително да подкрепя тези варианти за разрешаване на спорове в областта на защитата на потребителите.

3.18. Като цяло ЕИСК счита, че устойчивостта и качеството следва да бъдат в центъра на веригата за доставки, за да се гарантира защита на потребителите по време на целия производствен жизнен цикъл.

4. Конкретни бележки относно колективните иски в ЕС

4.1. ЕИСК приветства предложението за директива относно представителни иски за защита на колективните интереси на потребителите и за отмяна на Директива 2009/22/ЕО⁽¹⁴⁾. Комитетът обаче изразява съжаление, че нито една от препоръките от няколко негови становища относно европейската рамка за колективна защита⁽¹⁵⁾ не е била взета под внимание при изготвянето на законодателното предложение.

4.2. Оценката на проверката за пригодност REFIT показва, че рискът от нарушения на правото на ЕС, засягащи колективните интереси на потребителите, се увеличава поради икономическата глобализация и цифровизацията. Освен това редица държави членки все още не предоставят механизми за колективни иски за обезщетение, предвидени за масови вреди, и не са приложили предпазните мерки, предвидени в Препоръката на Европейската комисия от 2013 г. относно колективната защита⁽¹⁶⁾.

4.3. На всички граждани на ЕС трябва да бъде осигурен лесен и бърз достъп до правосъдие. Потребителите следва да могат да получат обезщетение в случай на вреди, понесени вследствие на нарушаване на договора. Същото обаче се отнася за търговците, които не бива да са обект на неоправдани съдебни спорове. Колективните иски са правен инструмент, процесуално право, основно право, което дава възможност неорганизираните, колективни и индивидуални еднородни интереси да бъдат защитени по съдебен ред по силата на член 81 от ДФЕС. Този инструмент следва да бъде неутрален и не може да се ограничава само до потребителите (околна среда, работници, права на МСП, енергетика, икономика на споделянето, кръгова икономика, платформи, всички цифрови права и др.).

⁽¹³⁾ Директива 2013/11/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 21 май 2013 г. за алтернативно решаване на потребителски спорове и за изменение на Регламент (ЕО) № 2006/2004 и Директива 2009/22/ЕО (Директива за АРС за потребители) (ОВ L 165, 18.6.2013 г., стр. 63).

⁽¹⁴⁾ Директива 2009/22/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 април 2009 г. относно исковете за преустановяване на нарушения с цел защита на интересите на потребителите (ОВ L 110, 1.5.2009 г., стр. 30).

⁽¹⁵⁾ ОВ C 170, 5.6.2014 г., стр. 68.

⁽¹⁶⁾ Препоръка на Комисията 2013/396/ЕС от 11 юни 2013 г. за общи принципи на механизмите за колективни иски за преустановяване на нарушения и колективни иски за обезщетение в държавите членки, свързани с нарушения на правата, предоставени съгласно правото на Европейския съюз (ОВ L 201, 26.7.2013 г., стр. 60).

4.4. Поради това се приветства специално пригодена система за защита в случай на колективна вреда. Тя следва да бъде прагматична, икономически ефективна, да предоставя съответните предпазни мерки и да взема под внимание съществуващите национални съдебни системи (например като в Норвегия или Дания). Директивата на ЕС следва да определя основните насоки за хармонизирани европейски колективни искове, ясно да посочва какво следва да бъде уредено с правен инструмент на ЕС и какво следва да се остави на преценката на държавите членки съгласно принципа на субсидиарност; да гарантира, че въвеждането на подобна система допринася за по-ефикасно, бързо, достъпно и справедливо правоприлагане; да предоставя възможност за ефективно и пълно обезщетение за претърпени вреди и да гарантира устойчивостта на този механизъм посредством адекватно финансиране. Настоящото предложение на Комисията не отговаря на тези цели.

4.5. ЕИСК признава усилията на Комисията за определяне на квалифицираните органи, които могат да предявяват искове за колективна защита, в съответствие с принципа на субсидиарност. Също така трябва да се изясни, че мястото на установяване на квалифицирания орган следва да бъде мястото на юрисдикция и то следва да определя приложимото право. Освен това ЕИСК счита, че Комисията следва да внесе допълнителни разяснения във връзка с ролята на съдията да решава относно съгласуваността на претенцията; тежестта на доказване и представянето на доказателства; режима на „съдебното решение“ — „inter partes“ или „erga omnes“ — и режима на жалбите.

4.6. Всички съдебни разноски във връзка с колективните искове следва да се поемат в зависимост от националните системи за правна помощ.

4.7. Организацията на потребителите или на гражданското общество следва да могат да получават подходящо финансиране и правни консултации, за да претендират за обезщетение. Специални фондове следва да помагат на квалифицираните органи да изплащат възнаграждения на правните съветници. Държавите членки следва да подкрепят създаването на фондове за съдебни спорове за квалифицираните органи.

4.8. По отношение на обезщетението предложеното законодателство не разглежда в пълна степен необходимостта от предоставяне на действително обезщетение на потребителите за претърпените вреди. В предложението би трябвало ясно да се посочва обезщетението за цялата сума, загубена от потребителите, независимо от претърпените вреди.

4.9. ЕИСК изразява опасения относно защитата на правата на предприемачите, включително защитата на търговските тайни. Без да се засяга защитата на потребителите, които са претърпели вреди, ЕИСК би приветствал въвеждането на механизми за гарантиране на поверителността на предоставената информация — не само на етапа на производството, но и в окончателните решения.

4.10. Освен това търговците ще приветстват възможността за разрешаване на спора в рамките на кратък период от време, включително с помощта на горепосочените алтернативни механизми за разрешаване на спорове.

4.11. ЕИСК приканва Комисията да включи в предложението за колективна защита препоръка към държавите членки да използват технологичните иновации, както вече се прави от най-напредналите в технологично отношение органи за АРС и ОРС, по-специално що се отнася до привличането на участници в искове за колективна защита. Тази мярка би трябвало да спести значителни разходи за организаторите на колективни искове и за потребителските организации, които решат да се присъединят към такъв иск. Комисията следва да насърчава и обмена на най-добри практики със специален акцент върху събирането на данни по всички случаи, които са предмет на колективни искове.

4.12. Придържайки се към препоръката в становището на ЕИСК относно европейската рамка за колективна защита⁽¹⁷⁾, Комитетът счита, че потребителите следва да имат свободата да решават дали желаят да участват или да не участват в колективен иск. По-специално ЕИСК счита, че участието е уместно за случаи с ограничен брой потърпевши, които са претърпели значителни вреди, докато неучастието е по-подходящо за случаи с много потърпевши, претърпели незначителни вреди.

Брюксел, 20 септември 2018 г.

Председател
на Европейския икономически и социален комитет
Luca JAHIER

⁽¹⁷⁾ ОВ С 170, 5.6.2014 г., стр. 68.